

Bart Vink stevig aan kop in levensproductieklasse met bijna 80.000 kilo melk per afgevoerde koe

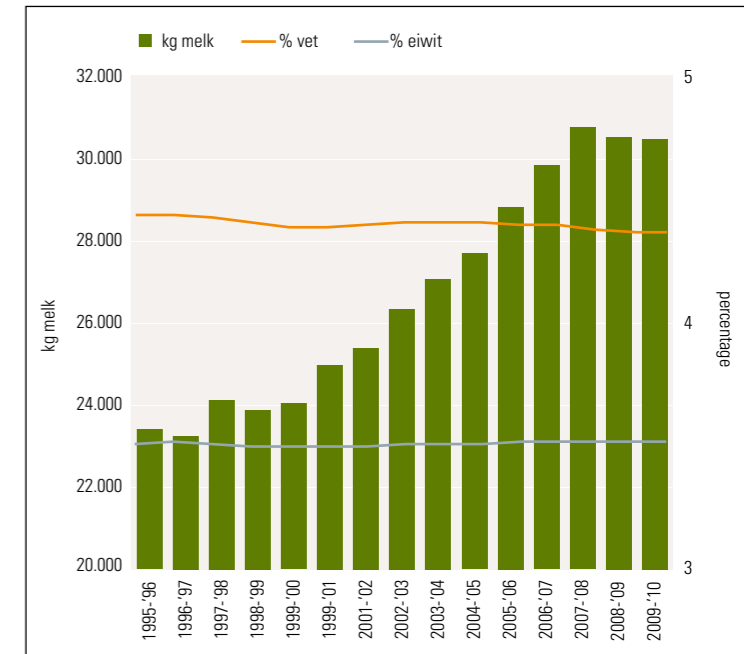
Hoeveelheid melk per levensdag breekt record

Net als vorig jaar daalt de levensproductie van de Nederlandse koe. De daling komt vooral door een sneller afvoerbeleid, want de levensproductie per dag stijgt wel en doorbreekt de grens van 27 kilo melk. Voor het eerst ligt het eijr boven de 2100.

tekst Tijmen van Zessen

Na jaren van stijging is het gemiddelde levens-totaal van de Nederlandse melkkoe voor het tweede jaar op rij gedaald. zo blijkt uit de jongste mpr-overzichten van CRV. De koeien die veehouders afgelopen melkjaar afvoerden, produceerden gemiddeld 30.482 kg melk met 4,37% vet en 3,50% eiwit. Daarmee zakte de levensproductie voor het eerst sinds 2007 weer onder de 2400 kilo vet en eiwit. Toch valt de daling relatief mee dankzij een toegenomen melkproductie per dag. Voor het eerst sinds de registratie van melkproductie produceert een afgevoerde melkkoe in Nederland gemiddeld meer dan 27 kg melk per dag. Dat is één kilo meer dan in 2006 en 300 gram meer dan vorig jaar. Maar omdat het aantal productieve levensdagen dit jaar terugloopt van 1296 naar 1282 (tabel 1) is de stijging in productie ontoereikend om het levens-totaal op niveau te houden.

Naar een verklaring voor de trend is het gissen. De veeverbetering heeft het afgelopen decennium een duidelijke koers gevolgd naar meer duurzaamheid, meer levensduur. Die strategie ging tot en met 2008 gepaard met een stijgende levensduur en levenspro-

Figuur 1 – Ontwikkeling levensproductie van stamboekkoeien per jaar van afvoer

ductie. Maar in 2009 en 2010 ruimden de melkvee-houders hun koeien eerder op dan de jaren daarvoor. De meest logische verklaring lijkt de lagere melkprijs in de bewuste jaren. Nu de melkprijzen zijn aangetrokken is het interessant om te bezien of de levensduur volgend jaar weer toeneemt.

Het sneller afvoeren van koeien is ook goed herleidbaar uit het aantal melkdagen in de laatste lactatie. In 2007 en 2008 was het aantrekkelijk om de koeien zo lang mogelijk te melken en lag het aantal melkdagen in de laatste lactatie op respectievelijk op 282 en 298, terwijl er afgelopen twee jaar nog 269 en 264 dagen werd gemolken in de laatste melklijst (tabel 1). Daarnaast onderstreept het totaal aantal afgevoerde melkkoeien het flexibele afvoergedrag van de Nederlandse melkveehouder. In 2007 en 2008 werden respectievelijk 227.656 en 216.179 koeien afgevoerd, waar dit aantal in 2009 en 2010 lag op respectievelijk 265.858 en 259.095 koeien. De tussenkalf-tijd blijft langzaam oplopen. Dit jaar met één dag tot een tussenkalf-tijd van 418 dagen.

Eijr breekt record

Net als voorgaand jaar produceerden de koeien dit jaar meer melk per lactatie. Het rollend jaargemiddelde uit de mpr-statistieken van CRV komt in 2010 uit op 8344 kilo melk, met 4,38% vet en 3,53% eiwit. Daarmee stijgt de melkproductie op alle fronten, zowel in melkplas, als in vet- en eiwitgehalte.

Tabel 1 – Levensduur afgevoerde stamboekkoeien per jaar afvoer

jaar	aantal*	dagen opfok	keren gekalfd	gem. tussenkalf-tijd	melkdagen laatste lactatie	productieve levensduur**	dagen na laatste proefmelking	dagen levensduur***
2009-'10	259.095	796	3,5	418	264	1282	36	2114
2008-'09	265.858	796	3,5	417	269	1296	36	2128
2007-'08	216.179	798	3,5	415	298	1328	39	2164
2006-'07	227.656	799	3,5	413	282	1295	41	2135
2005-'06	241.679	800	3,4	412	276	1264	45	2109
1999-'00	301.375	803	3,1	398	254	1108	46	1957
1991-'92	278.229	799	3,4	386	232	1175	54	2027

* = aantal koeien met maximaal 150 dagen tussen laatste proefmelking en afmelding;
 ** = dagen tussen eerste kalfdatum en datum laatste monstername;
 *** = dagen tussen geboorte en laatste afvoerdatum (som van dagen opfok, productieve levensduur en dagen na laatste proefmelking).

naam, woonplaats	aantal koeien	leeftijd in dagen	dagen droog	prod.-dagen	kg melk	% vet	% eiwit	kg vet	kg eiwit	kg vet en eiwit	kg melk per dag	aantal lactaties
A. B. Vink, Ottoland (Z.H.)	12	3784	402	2523	79.948	4,22	3,41	3377	2729	6106	31,7	7,0
mts. A. en J. Bos, Noordeinde (Gld.)	10	3389	266	2196	64.307	4,55	3,50	2926	2250	5176	29,3	4,9
K. S. Sikkema, Bedum (Gr.)	12	3394	360	2258	61.941	4,75	3,47	2942	2152	5094	27,4	6,3
vof Van Egdome, Woudenberg (U.)	12	3043	326	2026	65.852	4,15	3,52	2735	2319	5054	32,5	5,5
C. D. Kortleve, Noordeloos (Z.H.)	10	3345	362	2238	67.657	3,94	3,36	2665	2273	4938	30,2	5,6
G. den Hartogh, Achthuizen (Z.H.)	16	3382	319	2190	60.926	4,43	3,54	2702	2155	4857	27,8	6,1
vof A. D. Mourik-v.d. Stok, Brandwijk (Z.H.)	10	3218	346	2117	63.223	4,12	3,46	2607	2189	4796	29,9	6,3
A. Kimenai, Dongen (N.Br.)	14	3003	254	1907	60.801	4,29	3,43	2611	2088	4699	31,9	5,2
mts. J. T. C. en M. Tillemann-Megens, Horssen (Gld.)	11	2899	320	1813	60.141	4,31	3,48	2593	2093	4686	33,2	5,1
mts. A. M. Bouma, Oldeberkoop (Fr.)	21	3048	382	1927	58.692	4,47	3,50	2626	2055	4681	30,5	6,0

Tabel 2 – Toptienbedrijven met hoogste levensproductie bij afvoer op basis van kilogram vet en eiwit (minimaal tien afgevoerde dieren, 1 september 2009-31 augustus 2010)

Dit resulteert in een fors hoger economisch jaarresultaat (ejr) van 2119, twee procent hoger dan in 2009. De laatste stijging van dergelijke omvang dateert uit 2005, voor het eerst ligt het landelijk gemiddelde nu boven de 2100 ejr.

Bijna 80.000 kilo levenstotaal
Weinig nieuws levert de ontwikkeling van het aantal mpr-bedrijven en de gemiddelde bedrijfsgrootte. De trends zetten door: minder bedrijven en meer koeien per bedrijf. Het totaal aantal koeien is minder trendvast, vorig jaar was er een opleving door een forse stij-

ging van het aantal koeien per bedrijf, dit jaar is die toename met één koe beperkt en onvoldoende om de afname van het aantal bedrijven te compenseren. Nederland telt nog 16.455 mpr-bedrijven die gemiddeld 78 koeien melken. Zeeland telt de minste bedrijven (207), maar de Zeeuwen zijn traditiegetrouw wel de hardste melkers. Buurman Zuid-Holland blijft hekkensluis met een ejr van 2029, maar heeft wel de oudste koeien van Nederland. De helft van het totaal aantal Nederlandse mpr-koeien loopt in drie provincies: Friesland telt de meeste koeien (221.812), terwijl ook Gel-

derland en Overijssel meer dan 200.000 koeien herbergen.

Het klassement voor hoogste levensproductie bij afvoer wordt dit jaar aangevoerd door Bart Vink uit Ottoland. Voorwaarde voor een notering in deze ranking is een minimum van tien afgevoerde dieren. De twaalf koeien die Vink het afgelopen jaar afvoerde produceerden een gemiddeld levenstotaal van bijna 80.000 kilo melk met 4,22% vet en 3,41% eiwit, goed voor 6106 kilo vet en eiwit en gemiddeld 31,7 kilo melk per dag. Vink scoort daarmee bijna duizend kilo vet en eiwit meer per koe dan de nummer twee,

Roodbonte holsteins blijven inlopen op zwartbont

De forse stijging van het economisch jaarresultaat manifesteert zich ook in de rasgemiddelden. Hoogste stijger is het Zweeds-roodbontras dat vorig jaar voor het eerst in de statistieken voorkwam. De Zweedse kruislingen boekten een progressie van zes procent ten opzichte van vorig jaar. Waarschijnlijk speelt daarin mee dat

steeds meer dieren een tweede lijst hebben gemaakt. Datzelfde geldt voor de fleckviehkruislingen, die een winst boeken van 5,4 procent. Opvallender is de aanzienlijke productiestijging van de jerseykoeien. Zuivere jersey's noteerden dit jaar een 5,7 procent hoger ejr, dankzij 300 kilo meer melkpro-

ductie en een gestegen vetgehalte dat inmiddels boven de zes procent uitkomt. De rassen blaarkop en montbéliarde zagen als enige het ejr terugvallen dit jaar. Bij de grootste rasgroepen valt op dat roodbonte holsteins blijven inlopen op hun zwarte rasgenoten. Was het verschil in 2005 nog 80 ejr, dit jaar is dat geslonken tot 52 ejr.

Tabel 3 – Productiegemiddelden naar ras (1 september 2009-31 augustus 2010)

ras	aantal koeien	lft.	dgn.	kg melk	% vet	% eiwit	kg vet	kg eiwit	kg v. + e.	ejr
zwartbont totaal	608.312	3.11	357	9751	4,30	3,50	419	341	760	2126
roodbont totaal	154.936	3.11	343	8606	4,52	3,59	389	309	698	2022
hf zwartbont	574.740	3.11	357	9778	4,30	3,50	420	342	762	2126
hf roodbont	101.416	3.08	344	8876	4,53	3,58	402	318	720	2074
mrij	7.441	4.04	327	6699	4,40	3,67	295	246	541	1612
fh	859	4.04	338	6726	4,55	3,60	306	242	548	1587
blaarkop	699	4.01	312	6059	4,39	3,61	266	219	485	1483
jersey	461	4.02	348	5869	6,03	4,12	354	242	596	1749
jersey 50-75%	1.475	4.10	334	7986	4,83	3,71	386	296	682	1978
montbéliarde	685	3.08	326	7498	4,23	3,49	317	262	579	1724
montbéliarde 50-75%	4.564	4.00	329	8059	4,33	3,52	349	284	633	1876
brown swiss	214	4.01	338	7596	4,61	3,67	350	279	629	1818
brown swiss 50-75%	3.064	3.11	342	8611	4,46	3,60	384	310	694	2007
fleckvieh	792	3.05	309	6645	4,27	3,54	284	235	519	1575
fleckvieh 50-75%	3.591	2.07	315	7203	4,40	3,57	317	257	574	1787
Zweeds roodbont 50-75 %	1.402	2.08	326	7851	4,59	3,60	360	283	643	1946

provincie	aantal bedrijven	aantal koeien per bedrijf	lft.	kg melk	% vet	% eiwit	kg vet	kg eiwit	kg vet en eiwit	ejr
Zeeland	207	78	4.05	9060	4,32	3,52	392	319	711	2282
Flevoland	274	104	4.07	8748	4,35	3,50	380	306	686	2201
Noord-Brabant	2.266	80	4.05	8625	4,37	3,55	377	306	683	2195
Overijssel	3.074	71	4.08	8347	4,44	3,55	370	296	666	2142
Gelderland	2.893	71	4.08	8374	4,40	3,55	369	297	666	2139
Limburg	548	80	4.06	8429	4,34	3,53	366	298	664	2133
Noord-Holland	832	74	4.10	8416	4,31	3,52	363	296	659	2114
Drenthe	1.050	84	4.08	8293	4,36	3,50	361	290	651	2090
Groningen	821	95	4.09	8216	4,38	3,51	360	288	648	2079
Utrecht	965	66	4.11	8239	4,32	3,52	356	290	646	2074
Friesland	2.411	92	4.09	8111	4,39	3,53	356	286	642	2062
Zuid-Holland	1.114	69	5.00	8137	4,27	3,51	347	285	632	2029
Nederland 2009-'10	16.455	78	4.08	8344	4,38	3,53	365	295	660	2119
Nederland 2008-'09	16.841	77	4.09	8218	4,35	3,52	358	289	647	2077
Nederland 2003-'04	19.658	65	4.08	7807	4,45	3,51	347	274	621	1992

Tabel 4 – Rollend jaargemiddelde per provincie (1 september 2009-31 augustus 2010)

de familie Bos uit Noordeinde, en een dikke honderd kilo meer dan de nummer één vorig jaar realiseerde, Henk en Jan Hammink uit Almelo. Vof Van Egdome uit Woudenberg is het enige bedrijf dat vorig jaar ook in de top tien prijkte. Een hoge levensproductie realiseren is knap, maar deze continueren is een prestatie van formaat. Zuid-Holland onderstreept zijn naam als oudekoeienprovincie; vier van de tien hoogste bedrijven komen uit Zuid-Holland.

Topmelker wijzigt niet

De mpr-jaarcijfers bevatten ook dit jaar weer een rangschikking op economisch jaarresultaat. Tom Fransen uit Doezum prolongeert zijn status als Nederlands topmelker. Met twintig koeien realiseerde hij bij driemaal daags melken een gemiddelde productie van 13.118 kilo melk met 4,15% vet en 3,51% eiwit, goed voor een ejr van 3223. Dat is lager dan vorig jaar, maar ruim voldoende om de familie Van Zijtveld uit De Glind voor te blijven. Vier van de top tien genoteerde bedrijven stond ook vorig jaar in de top tien. |

Tabel 5 – Top tien actieve mpr-bedrijven voor ejr met minimaal zes erkende monsternames in het mpr-jaar 2009-2010 (* = driemaal daags melken, ** = melkrobot)

naam, woonplaats	aant. koeien	lft.	kg melk	% vet	% eiwit	kg vet	kg eiwit	ejr	% vleesprod.
T. J. A. Fransen, Doezum* (Gr.)	20	5.09	13.118	4,15	3,51	544	461	3223	6,5
mts. Van Zijtveld-Bos, De Glind (Gld.)	64	4.08	12.526	4,17	3,59	523	450	3134	0,0
mts. G. J. en A. T. Slotman, Dedemsvaart (Ov.)	44	4.09	11.246	4,59	3,77	516	424	3057	8,9
D. W. Wijneveen, Winterswijk Woold** (Gld.)	108	4.03	12.136	4,33	3,43	525	416	3005	0,0
mts. L. en C. Hereijgers-Gommeren, IJzendijke (Z.)	69	4.00	11.945	4,28	3,53	511	422	2996	0,0
mts. J. W. en L. M. Knoef-Hendriksen, Geesteren (Ov.)	95	5.06	11.579	4,26	3,68	494	427	2982	4,0
A. en G. en H. Sloetjes, Winterswijk Meddo (Gld.)	121	4.02	11.777	4,46	3,46	525	407	2981	0,0
E. H. Navis, Harreveld (Gld.)	50	5.00	11.340	4,57	3,59	518	407	2981	0,0
D. en H. en J. A. Garritsen, Laren (Gld.)	63	3.09	11.909	4,21	3,53	502	421	2964	0,0
gebr. Donk, Nieuwland (Z.H.)	72	4.08	11.614	4,34	3,58	504	416	2963	0,0

Eerste roodbonte productiekampioene

Nooit eerder kwam het voor dat een roodbonte koe de hoogste individuele productie behaalde. Dit jaar doorbreekt Koerier 104-dochter Martina de zwartbonte hegemonie op dit vlak. De koe van Berend Spriensma uit Ulrum – eerder ook topmelker van Nederland – realiseerde een lactatie van 30.204 kilo melk met 3,75% vet en 3,44% eiwit in 443 dagen. Haar ejr komt daarmee uit op 5478 en dat is 188 ejr hoger dan de hoogste zwartbonte: Proud-dochter Catrien 133 van familie Van Rooijen uit Wijk bij Duurstede. Catrien gaf in 335 dagen 26.635 kilo melk met 3,66% vet en 3,25% eiwit.

Koerier 104-dochter Martina is dit boekjaar de hoogste producente

provincie	naam, woonplaats	aantal koeien	lft.	kg melk	% vet	% eiwit	kg vet	kg eiwit	% vlees- ejr	prod.
Friesland	R. van der Wal, Warga	137	3.11	11.755	4,03	3,69	473	433	2933	1,1
	mts. W. en J. en R. W. D. Vries, Suameer*	84	4.10	12.006	4,06	3,44	488	413	2877	0,0
	mts. J. J. C. van Emst, Tijnje**	212	4.02	11.521	4,30	3,46	496	399	2863	0,1
	H. Agema, Kollumerpomp	93	5.04	11.553	4,18	3,50	482	405	2844	0,0
Groningen	C. Bottema en S. Bottema-van Gelder, Rauwerd**	57	4.09	11.061	4,32	3,60	478	398	2823	0,0
	T. J. A. Fransen, Doezum*	20	5.09	13.118	4,15	3,51	544	461	3223	6,5
	mts. D. en J. en E. Vos-Dijkstra, Godlinze	71	5.01	10.636	4,46	3,59	475	382	2762	0,0
	S. P. en H. Spanninga-Horst, Borgercompagnie**	62	4.09	10.717	4,26	3,58	456	384	2705	0,6
	Eemsland bv, Oudeschip**	94	4.01	10.542	4,37	3,59	460	378	2699	6,8
Drenthe	A. A. van Velzen, Meedhuizen	85	5.08	10.614	4,22	3,59	448	381	2670	1,6
	T. Schiphouwer, Benneveld	35	4.05	11.845	3,92	3,57	465	422	2852	2,6
	M. Smid, Wezup	83	4.09	10.749	4,59	3,58	494	385	2831	0,1
	mts. Hampsink-Lansink, Emmer Compasuum**	109	4.08	11.597	4,13	3,41	479	395	2786	0,1
Overijssel	mts. Zwambag-Gerritsen, Wapserveen**	102	3.11	11.215	4,25	3,47	476	389	2768	0,0
	H. en J. en H. Prins-Kanis, Nijeveen	203	4.08	10.939	4,33	3,44	473	376	2712	0,0
	mts. G. J. en A. T. Slotman, Dedemsvaart	44	4.09	11.246	4,59	3,77	516	424	3057	8,9
	mts. Knoef-Hendriksen, Geesteren	95	5.06	11.579	4,26	3,68	494	427	2982	4,0
	mts. M. en H. Binnenmars, Den Ham	27	4.08	11.489	4,43	3,56	509	409	2953	0,4
Gelderland	mts. J. H. en J. H. Hammink, Almelo	52	5.03	11.230	4,48	3,51	503	395	2882	0,4
	B. Kristen, Ambt Delden	36	4.03	10.547	4,67	3,71	493	392	2870	0,0
	mts. Van Zijteld-Bos, De Glind	64	4.08	12.526	4,17	3,59	523	450	3134	0,0
	D. W. Wijnveen, Winterswijk Woold**	108	4.03	12.136	4,33	3,43	525	416	3005	0,0
	A. H. en G. J. en H. Sloetjes, Winterswijk Meddo	121	4.02	11.777	4,46	3,46	525	407	2981	0,0
Utrecht	E. H. Navis, Harreveld	50	5.00	11.340	4,57	3,59	518	407	2981	0,0
	D. en H. en J.A. Garritsen, Laren	63	3.09	11.909	4,21	3,53	502	421	2964	0,0
	W. A. Herder, Leusden**	62	3.10	11.754	4,10	3,51	482	413	2870	0,3
	mts. E. J. H. en A. J. E. Vernooij, Schalkwijk	87	4.02	11.532	4,19	3,55	483	409	2866	1,0
	mts. Verkerk-de Wit, Werkhoven	64	4.05	11.492	4,26	3,50	490	402	2859	2,0
Noord-Holland	P. A. M. Kuijer, Soest**	50	4.00	11.439	4,19	3,49	479	399	2812	0,0
	J. L. Verlaan, Benschop	63	4.08	10.751	4,47	3,63	480	390	2809	4,4
	vof Mooij, Limmen	57	4.05	11.849	4,05	3,57	479	423	2902	0,9
	J. P. M. Stam, Warmenhuizen	46	5.01	11.329	4,39	3,55	497	402	2890	2,0
	vof Wenneker en zn., Nederhorst den Berg	32	4.10	10.547	4,65	3,73	491	393	2868	5,0
Zuid-Holland	R. S. van der Hulst, Nieuwe Niedorp**	102	4.07	12.087	3,96	3,42	478	413	2841	0,0
	fa. G. Vlugg, Watergang	48	6.00	10.957	4,48	3,54	491	388	2825	4,2
	gebr. Donk, Nieuwland	72	4.08	11.614	4,34	3,58	504	416	2963	0,0
	J. J. M. Nieuwenhuizen, Zevenhoven*	131	4.00	11.975	4,19	3,45	502	413	2924	0,0
	mts. L. en W. de Vlieger-Ketting, Oud Beijerland	37	4.04	12.047	4,10	3,41	494	411	2886	0,0
Zeeland	vof B. D. Stuij, Ottoland*	130	4.08	12.918	3,60	3,32	465	429	2830	0,0
	J. van Bergen, Oostvoorne	21	3.11	11.274	4,05	3,60	457	406	2781	6,2
	mts. Hereijgers-Gommeren, IJzendijke	69	4.00	11.945	4,28	3,53	511	422	2996	0,0
	P. den Boer, Zierikzee	28	4.05	11.257	4,05	3,48	456	392	2715	0,7
	mts. Treur, Meliskerke	38	4.07	9.974	4,64	3,65	463	364	2673	0,0
Noord-Brabant	vof Van Boxel-Aarts, Kortgene	109	4.04	10.550	4,28	3,57	451	376	2660	1,3
	J. H. C. Vissers, Scherpenisse	88	4.06	10.326	4,40	3,60	454	371	2658	8,3
	vof Van de Gevel, Landhorst**	80	4.03	12.349	4,19	3,32	518	411	2948	0,0
	mts. Van Suijlekom-Versteeg, Sprang Capelle	52	4.01	11.070	4,51	3,67	499	407	2932	2,1
	F. M. A. M. van Ven, Wintelre	42	4.03	10.626	4,78	3,69	508	392	2915	1,0
Limburg	F. J. M. de Kort, Hilvarenbeek**	81	4.04	11.679	4,05	3,53	473	412	2840	0,0
	landbouwbedrijf Van Creijl bv, Landhorst	134	4.04	11.096	4,30	3,63	477	402	2837	0,2
	vof Vaessen, Heerlen**	111	4.06	10.415	4,43	3,67	461	382	2727	0,0
	J. L. G. Curfs, Ransdaal	37	4.04	10.630	4,25	3,56	452	378	2669	1,4
	G. J. A. Ubachs, Epen	53	4.09	11.164	4,05	3,37	452	377	2637	0,0
Flevoland	J. J. P. H. aan den Boom, Neer	43	4.08	10.078	4,48	3,61	452	364	2632	3,3
	mts. Driessen-Hendrix, Baarlo	41	4.09	10.066	4,40	3,67	443	370	2631	5,4
	J. M. P. M. en M. J. A. C. van Tiggelen, Espel	40	4.10	11.592	4,12	3,55	477	411	2853	0,3
	G. A. M. en A. M. M. Ruijter-Kutschruiter, Ens	55	4.11	11.390	4,25	3,48	484	397	2822	0,0
	mts. P. en W. A. Bosscha-Alves, Bant**	50	3.10	11.685	4,08	3,42	477	400	2798	0,4
	mts. J. F. E. Ruijter, Urk	66	5.01	10.994	4,32	3,55	475	391	2785	0,0
	J. J. P. M. Voeten, Zeewolde	218	4.04	11.578	4,10	3,35	475	388	2742	0,0

Tabel 6 – Top vijf bedrijven voor eijr per provincie in het mpr-jaar 2009-2010 (* = driemaal daags melken, ** = melkrobot)